

Houderij Richtlijnen

Toepassingsgebied: KATTEN

Kennis over bevalling

voorbereidingen

Het is aan te raden om de poes tijdens de laatste weken van de dracht alvast te laten wennen aan de plek waar de bevalling moet plaatsvinden. Meestal is dat een stevige, schone doos/ kistje, dat heel erg goed moet kunnen worden schoongemaakt, die in een rustige, tochtvrije en goed te verwarmen ruimte moet staan. De opstaande randen zorgen ervoor dat de kittens er de eerste weken niet uit kunnen klimmen. Een laag kranten op de bodem, afgedekt met zachte, uitwasbare lappen, is heel geschikt om tijdens de bevalling het vruchtwater te absorberen. Het kan overigens gebeuren dat de poes uiteindelijk een andere plek kiest om te werpen die haar beter bevalt.

Neem geen kartonnen doos. Hier trekt vocht in (vruchtwater, urine) is niet schoon te maken en vaak zijn er vruchten in vervoerd die met gifstoffen waren bespoten.

Benodigheden

Het is erg vervelend pas tijdens de bevalling te ontdekken dat u bepaalde benodigheden niet bij de hand heeft. Zorg daarom dat alle dingen die u dan nodig zou kunnen hebben ruim van tevoren bij de werpdoos klaarliggen.

Een geheugensteuntje:

- handdoeken als schoon nestmateriaal,
- washandje,
- keukenrol
- afvalemmer,
- weegschaal,
- kittenmelk met een zuigflesje
- fotocamera
- telefoon; telefoonnummer (dienstdoende) dierenarts.
- Koffie / thee / soep en een tijdschrift of boek: het kan een lange zit worden

Uitgerekende datum

De dracht van een poes duurt gemiddeld 64 dagen. Wanneer de geboorte zich vóór de 59ste dag aankondigt, is de kans groot dat de kittens niet levensvatbaar zijn. Het kan echter ook gebeuren dat de geboorte langer op zich laat wachten. Als men zeker van de dekdatum is en er zijn er op de 70ste dag na de eerste dekking nog geen tekenen van een naderende geboorte te zien, dan is het raadzaam de dierenarts in te schakelen. De grootte van de worp kan variëren van één tot tien kittens. In de helft van de gevallen worden vier à vijf kittens geboren.

Ontsluitingsfase

Wanneer de geboorte nadert, gaat de poes op zoek naar een rustig plekje om te kunnen bevallen. Een naderende geboorte wordt soms niet door de eigenaar opgemerkt en de poes kan de omgeving plotseling verrassen met een nest kittens op bed of in de linnenkast. Houd haar daarom goed in de gaten tegen het einde van de dracht. Tijdens de ontsluitingsfase treden de weeën op en bewegen de kittens langzaam naar het geboortekanaal. Er zijn poezen die heel graag willen dat hun eigenaar bij de bevalling aanwezig is en zij stoppen zelfs met baren als deze even de kraamkamer verlaat. Meestal zal de geboorte daarna probleemloos verlopen en de meeste poezen werpen hun kittens zonder enige hulp.

Veel poezen zijn 12 tot 24 uur voor de bevalling toenemend onrustig. Graven veel, springen en lopen, stoppen met eten. Anderen eten door. Iedere poes heeft haar eigen manier van bevallen. Blijf bij de poes en laat haar haar gang gaan.

Dwing een bevallende poes nooit ergens anders te gaan liggen *voor* het eerste kitten er is en bij de moeder drinkt. Lig de poes op een plek waar ze echt niet kan blijven (boven op een kast b.v.) leg haar dan gelijk met haar kitten in het werpkistje.

Op het moment dat de kittens het levenslicht zien, zijn er eigenlijk maar vier zaken van belang: *warmte, rust, optimale hygiëne en (vooral) geduld.*

Uitdrijvingsfase

Dit betekent dat een kitten door de baarmoedermond in het geboortekanaal (het bekken) wordt gedreven. De persweeën worden opgewekt doordat een kitten de baarmoedermond is gepasseerd. Het moment waarop de poes begint te persen is het begin van het uitdrijvingsproces en dit bestaat uit het krachtig samentrekken van de buikspieren. De kat laat dat goed zien. Tijdens de persweeën strekken en ontspannen de achterpoten zich. Sommige katten veranderen van positie om optimaal te kunnen persen. De druk die hierdoor in de buikholte ontstaat, zorgt ervoor dat het kitten langzaam naar buiten wordt geduwd. Omdat het geboortekanaal moet worden opgerekt, neemt dit proces bij de eerste kittens wat meer tijd in beslag. Ook spelen de grootte en de ligging van de kittens een rol bij het verloop en de snelheid van de uitdrijving. Vaak wordt voorafgaand aan het kitten een vochtblaas gezien.

Laat deze intact. Ga vooral niet trekken als er alleen een staartje uithangt of alleen het kopje. Geduld!! Laat een dierenarts of iemand met veel ervaring komen als een kitten er na 1 ½ uur persen nog niet uit is. Iemand met veel ervaring kan u telefonisch begeleiden. U mag nooit zomaar trekken, wacht altijd op een (pers) wee en trek altijd in de richting waarin het kitten ligt, nooit aan een staart trekken, die breekt af!!

Tijd tussen de kittens

Als er eenmaal een kitten is geboren, duurt het gemiddeld drie kwartier voordat de volgende komt. Maar er kan ook direct er achteraan weer één uitrollen. Het kan zelfs voorkomen dat er enkele uren (tot wel 48 uur) tussen opeenvolgende kittens zitten. Dit is

niet verontrustend, mits de poes er rustig bij ligt en niet continu aan het persen is. Kittens kunnen zowel in kop- als in stuitligging geboren worden. Het kan in beide gevallen voorkomen dat het de poes heel veel moeite kost het jong eruit te persen.

Nazorg

Wanneer er een kitten is geboren, zal de moederpoes zelf het kitten uit de vruchtvliezen bevrijden en het schoon te likken, waarbij de navelstreng wordt doorgebeten. Als de poes geen aanstalten maakt om de vliezen kapot te bijten, moeten deze met de hand worden verwijderd anders zullen de kittens namelijk stikken in de vliezen. De vliezen zijn vrij gemakkelijk met de vingers uiteen te scheuren zodat het kitten snel vrij komt. Het navelstrengetje, waarmee het jong aan de moederkoek (placenta of nageboorte) vastzit is met de vingernagels te kneuzen en voorzichtig los te halen met de vingers. Zorg dat het breekpunt van de navelstreng enkele centimeters van de buikwand verwijderd is. Het is ook mogelijk de navelstreng met een schaar door te knippen, maar dan dient de streng met garen (bv. flosdraad) te worden afgebonden. Dit is een tijdrovende en nauwkeurige bezigheid en het draadeindje kan de moederpoes er later toe zetten om deze met navelstreng er af te trekken. Laat de moederpoes bij het volgende kitten wel weer zelf proberen om de vliezen zelf te openen, mogelijk dat het dan wel weer op de natuurlijke wijze gebeurt.

Een pasgeboren kitten kan veel slijm in de keel hebben. Dit uit zich in gerochel en benauwdheid. Het kitten kan geholpen worden door het vocht bij het neusje en uit het bekje weg te vegen met een washandje en/of wattenstaafje. Er zijn pipetjes te koop met een slangetje om slijm uit de keeltjes te zuigen. Wanneer er niets bij de hand is en het kitten ademt niet, neem je het kitten in de hand, houdt het ondersteboven en zuig je met je mond het kitten leeg. Het kitten is net uit een steriele verpakking van de vliezen gekomen, dus niet vies. Glibberige kittens kunnen met behulp van een washandje makkelijker worden vastgepakt.

Er bestaat een heel klein risico dat de moederpoes de navelstreng te kort afbijt of losscheurt, waardoor een navelbreuk kan ontstaan. Indien mogelijk kan de navelstreng worden afgebonden met (flos)draad. Lukt dit niet, klem dan de stomp met de vingers stevig af en vraag aan de dierenarts of het eventueel gehecht moet worden. Een poes eet, net als veel andere dieren, de nageboorten op. De poes hoeft niet alle nageboorten op te eten. Bij extreem grote nesten (6 tot 8 kittens) zien we dan wel eens diarree. We weten dat de opgegeten nageboorten een bijdrage leveren aan de energie die de moederpoes goed kan gebruiken. Ze zijn gelukkig licht verteerbaar en zorgen er voor dat er weer weeën komen. Het is belangrijk goed te controleren of er met iedere kitten een complete nageboorte afkomt. Wanneer er (een deel van) een nageboorte in het lichaam achterblijft, kan dit leiden tot een baarmoederontsteking.

Omgevingstemperatuur

De temperatuur in de doos waarin de kittens ter wereld komen, moet niet te koud zijn. Moederloze kittens moeten verwarmd worden, maar een moeder met kittens in een (te) warme werpkist kan ertoe leiden dat de moederpoes haar nest gaat verslepen naar een koelere plek. Bovendien liggen de kittens in een warm nest verspreid uit elkaar. Ze moeten

elkaar en de poes steeds gaan opzoeken en dat geeft onrust. Kittens moeten direct de kans krijgen om moedermelk te drinken omdat onderkoeling snel kan optreden. Dit vormt één van de belangrijkste oorzaken van kittensterfte. Onderkoeling treedt ook op als een zwak of afwijkend kitten van de nestgenoten afdwaalt en niet meer op eigen kracht de kluiten broers en zussen kan bereiken. Soms werkt de moederpoes daar actief aan mee en verstoot zo het kitten. Dit is een vorm van natuurlijke selectie, zodat alleen de sterkste kittens kunnen overleven. Laat in zo'n geval het kitten onderzoeken en, als er ernstige afwijkingen worden geconstateerd, eventueel inslapen. Een pasgeboren kitten zal, zodra het de kans krijgt (de moeder rustig ligt) proberen te drinken. De melk die de moederpoes de eerste dagen produceert geeft de kittens antistoffen mee en stimuleert de darmjes van de kittens. Bovendien zorgt zuigen aan de tepels voor samentrekkingen van de baarmoeder. Eventueel nog aanwezige kittens worden daardoor sneller geboren, de nageboorten afgedreven en de baarmoeder zal voorspoedig krimpen. Geef daarom de moeder en kroost zoveel mogelijk rust en de gelegenheid te zogen.

Gezondheid van de moederpoes

Na de bevalling is de moederpoes vanzelfsprekend vermoeid. Ze zal rustig en tevreden blijven liggen en de kittens de gelegenheid geven om te drinken. Het kan echter voorkomen dat er een kitten in de baarmoeder is achtergebleven of dat baarmoeder en/of geboortekanaal beschadigingen hebben opgelopen. Hierdoor kan langdurig bloedverlies uit de vagina optreden. Dan is een bezoek aan de dierenarts nodig. Tenslotte is de moederpoes vooral in de periode vlak na de geboorte gevoeliger voor infecties. Tijdens de zogperiode kunnen één of meer melkklieren ontstoken raken. Een ontstoken melkklier is warm, hard, gezwollen en pijnlijk. Soms komt er melk uit van wisselende vloeibaarheid en met een afwijkende, donkergele of geelrode, kleur. Een melkklierontsteking kan gepaard gaan met (hoge) koorts. Onmiddellijk een dierenarts raadplegen. Dit is zeer ernstig.

Houd uw poes in de gaten tijdens de bevalling. Veel poezen gaan enkele uren slapen als ze op de helft van de bevalling zijn, sommigen willen eten, vaak willen ze drinken

- ***Wordt uw poes echt sloom, bel dan direct met de dierenarts en overleg.***